

KÖNYVISMERTETÉS

A csontok és ízületek radiológiai diagnosztikája

Klaus Bohndorf, Herwig Imhof, Wolfgang Fischer.

G. Thieme, Stuttgart, New York 2006.

ISBN 3-13-110982-3

Második, kibővített és teljesen átdolgozott kiadás.

1998-ban jelent meg a könyv első kiadása. Akkor ezt lefordították angol és olasz nyelvre is, és nem csak radiológusok, hanem ortopédusok, traumatológusok és reumatológusok is nagy számban vették meg. A külsőre hasonló megjelenésű alkotás belül lényegesen megújult.

A mindössze 408 oldalnyi aránylag szűkre szabott terjedelmű könyv a teljesség igényével készült, ahogy ezt külső szalagcíme joggal hirdeti, miszerint ez a „szakorvosi standard”, tehát szándéka szerint a radiológia szakvizsga követelményeit figyelembe véve került kiadásra.

Az igen gazdag (1463!) és jó minőségű képanyagban, számos rajzos magyarázat alapján indokoltan írja a kiadó: vizuális radiológia, mely igen didaktikus és alkalmas gyors tanulásra. Valóban könnyen áttekinthető és jól követhető az anyag, stílusa kifejezetten olvasmányos. A fontosnak ítélt külön kiemelt szövegek mellett táblázatok is segítik a hatékony tanulást. Külön előnye a könyvnek, hogy a tíz fejezet egyike kiváló és egészen korszerű traumatológiai ismeretanyagot tartalmaz.

A 21 szerző nagy része az ESSR (European Society of MusculoSkeletal Radiology) tagja, sőt a Társaságnak elnökei voltak szerző közül Klaus Bohndorf, Herwig Imhof, Mark A. Davies, jelenlegi elnöke pedig Johan L. Bloem. Franz Kainberger a Társaság reumatológiai Albizottságának elnöke volt, Ian Beggs pedig évente vezeti a Társaság kongresszusainak ultrahang gyakorlati képzését. Szándékuk szerint benne van ebben a könyvben mindaz, aminek felismerése és tudása elvárható az általános radiológiai szakvizsgálóhoz.

Az első fejezet a teljes terjedelem egyharmada, és ez a traumatológiával foglalkozik. A röntgendiagnosztika mellett a korszerű követelményeknek megfelelő ultrahang, CT és MRI eljárások is jelentőségüknek megfelelő hangsúllyal szerepelnek. Nagyon hasznos, hogy a traumák mechanizmusa is szerepel. Túlterheléses kórképek (entesopathia) és traumával kapcsolatos szövődmények (álízület, csontelhalás, infekció, idegentest-reakciók, heterotop osszifikáció, immobilizációs, Sudeck és reflexdystrophiák, szekunder arthrosis), továbbá a központi idegrendszeri és a gyermek trauma speciális szempontjai is helyet kaptak ebben a nagy fejezetben.

A második fejezet a csontok, és lágyszövetek infekt gyuladós megbetegedéseivel foglalkozik. Periostitis, ostitis, osteomyelitis, szepikus arthritis szokványos és speciális kórképei (diabetes-osteomyelitis, tbc, syphilis, lepra, salmonellózis, gombás infekciók, echinococcus, HIV fertőzés) mellett a krónikus recurráló multifokális osteomyelitis (CRMO), valamint a SAPHO szindróma. A lágyszöveti infekciók sorában a pannikulitis-erysipelasphlegmone és tályogképződés mellett pyomyositis és nekrotizáló fasciitis szerepelnek.

Nagy erénye a könyvnek, hogy a daganatok, és daganatszerű eltérések fejezete nagyon bonyolult témát dolgoz fel igen érthető, jól követhető és könnyen áttekinthető formában. Kiváló rajzos magyarázatok segítik az agresszív tumor-növekedés okozta morfológiai eltérések megértését. A staging meghatározás és az egyes képalkotó módszerek összefüggéseit is alaposan tárgyalja a fejezet. A primer csontdaganatokat a kiindulásuk alapján kategorizálva mutatják be, a jóindulatú és rosszindulatú formák egymás mellett szerepelnek. A metastasisok rövid áttekintése után a lágyszöveti tumorok is csak rövid áttekintés formájában szerepelnek.

A haematológiai betegségek dicséretesen szép külön fejezetet kaptak. Az anaemiák és haemoglobinopathiák, a plazmacytoma, leukemia és lymphoma mellett a metabolikus csontvelőeltérések (haemosiderosis, mucopolysacharidosis, Gaucher) is gazdag illusztrációkkal kaptak helyet.

Az ischaemiás csonteltérések és csontelhalások a csontvelőinfarktustól a csontelhalások és osteochondrosok, valamint osteochondritis dissecans klasszikus témái mellett újabb problémákkal is foglalkozik, mint a tranziens osteoporosis és tranziens csontvelő-ödéma valamint a migráló tranziens csontvelő-ödéma.

A metabolikus, endokrin és toxikus osteopathiákról kiemelkedően jó fejezet szól, bár kissé aszimmetrikus. Az anyagcserezavarokról egyre növekvő jelentőségükhöz méltóan igen korszerű, és a legújabb tudományos kutatások klinikai eredményeit is tartalmazó rész foglalkozik, de az endokrin kórképek része aránytalanul szűkre-szabott lett. A mikroarchitektúra és a csontminőség összefüggéseit, a csont mechanikai kompetenciáját meghatározó legkorszerűbb térszerkezeti vizsgálatokat bemutató 3D micro-CT képek diagnosztikai értékének bemutatása mellett a hagyományos denzitometriás és természetesen a röntgen-morfometriás megközelítések, a T-score és Z-score meghatározások is szerepelnek. Az automatikus kontúrfelismeréssel kombinált QCT (quantitatívCT), a pQCT (perifériás QCT) és a QUS (quantitatív ultrahang) eljárások is ismertetésre kerülnek.

A kongenitális csonteltérések és fejlődési rendellenességek témájával aránylag rövid fejezet foglalkozik. Ide csak a legfontosabb és leggyakoribb kórképek kerültek be, a bemutatott anyag azonban nagyon szépen kidolgozott.

Egyéb csonteltérések fejezetben kerülnek bemutatásra a Paget kór, a sarcoidosis, a hypertrophiás osteoarthropathiák, melorrheostosis. A lágyrész-meszesedések tipizálása és differenciáldiagnosztikai megközelítése igen jó áttekintést nyújt. A kompartment szindróma és rhabdomyolysis érintése után az alagútszindrómák nagyszerű alfejezete következik, mely igen átfogó és különösen jól szerkesztett.

A kilencedik fejezet címe az „ízületek”. Valójában itt a szorosan vett reumatológiai betegségek szerepelnek. A synovitis és eróziók áttekintő bemutatása után a degeneratív betegségek, spinális kanális szűkületek, gerincdeformitások, DISH után a reumatoid arthritis felnőttkori és gyermekkori formái kerülnek bemutatásra. A seronegatív gyulladások, kollagenózisok, vasculitisek után a HIV fertőzöttek speciális ízületi gyulladásai találhatók. A szeptikus arthritis és spondylitis-spondylodiscitis után ebben a fejezetben szerepelnek még a neurogén osteoarthropathiák és kristálylerakódások indukálta arthritisek. A ganglion cysták után a synoviális cysták, synoviális chondromatosis, pigmentált villonoduláris synovitis szépen kidolgozott alfejezete van, és végül a protézisek radiológiai vonatkozásai.

A tizedik fejezet az intervenciós radiológiáé. Biopsziák, drain behelyezések, ideg-gyökök és kisízületek injekciós kezelése, vertebroplasztika és kyphoplastika, valamint thermo-ablációs (laser és radiofrekvenciás) eljárások zárják a fejezetet.

Összefoglalóan megállapíthat, hogy ez az a kiadvány, melyet minden radiológiai osztálynak be kellene szerezni – még, ha csak egyetlen könyvre futja is 2007-ben.

Mester Ádám dr.